

ÚVOD

Výzkum a vývoj (dále jen VaV) představuje z dlouhodobého časového hlediska jeden z klíčových hybných prvků umožňujících **zvyšování produktivity, ekonomického růstu, zaměstnanosti, udržitelného rozvoje a sociální soudržnosti společnosti**. Výsledky výzkumu, vývoje a inovací a jejich využití hrají důležitou roli ve všech oblastech dnešní společnosti.

Efektivní alokace finančních a lidských zdrojů v této oblasti se však neobejde bez znalosti charakteristik jeho vývoje a současného stavu, a proto hrají **spolehlivá statistická data** o VaV důležitou roli pro určování priorit a směřování budoucích politik v této oblasti.

Český statistický úřad (dále jen ČSÚ), v souladu s výše uvedenými potřebami, sleduje charakteristiky VaV pomocí přímého statistického šetření. Toto šetření se provádí v ČR od roku 1995 prostřednictvím **Ročního výkazu o výzkumu a vývoji (VTR 5–01)**, který je součástí **Programu statistických zjišťování**. Tento program je stanoven a zveřejněn vyhláškou ČSÚ podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Dlouhodobým cílem ČSÚ je vytváření komplexního obrazu o rozvoji VaV v České republice statistickými nástroji, informacemi a analytickou činností v kontextu dalších makroekonomických a strukturálních ukazatelů.

Roční šetření o VaV přináší podrobné poznatky o stavu **lidských a finančních zdrojů** ve všech subjektech podnikatelského, vládního, vysokoškolského a soukromého neziskového sektoru provádějících VaV jako svoji hlavní či vedlejší ekonomickou činnost. Mezi základní charakteristiky zjišťované v tomto šetření patří **počet zaměstnanců VaV** podle pracovní činnosti, vzdělání, pohlaví, věku či národnosti a **výše výdajů za provedení VaV** podle druhu výdajů a zdrojů jejich financování.

Sběr údajů o lidských a peněžních vstupech určených pro VaV aktivity, respektive zabezpečení těchto ukazatelů, je na základě Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 995/2012 o tvorbě a rozvoji statistiky Společenství v oblasti vědy a techniky **povinné** pro všechny státy EU. Sběr těchto údajů probíhá podle mezinárodních standardů a doporučení uvedených ve **Frascati manuálu (OECD 2002)**¹, který slouží jako hlavní příručka pro harmonizovaný sběr ukazatelů v oblasti VaV používaná nejen v zemích EU a OECD, ale na celém světě.

Výsledky z Ročního šetření o VaV se **využívají** na národní úrovni především k zabezpečení statistických údajů potřebných pro **výkon státní správy** v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (*např. pro potřeby Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 a její aktualizace do roku 2020*) a od roku 2013 prostřednictvím **kapitalizace výzkumu a vývoje** i k propočtu úplných sestav makroekonomických ukazatelů v rámci Ročních národních účtů.

Údaje z tohoto šetření slouží i pro hodnocení **dalších strategií** České republiky jako je Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020 nebo Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky (Národní RIS3 strategie).

Oficiální statistická data z této oblasti jsou zároveň nepostradatelná pro mezinárodní srovnání. Kromě národních potřeb jsou tak tyto údaje využívány i pro potřeby **Evropské unie** např. v rámci Strategie Evropa 2020 a její stěžejní iniciativy **Unie inovací**² a dalších mezinárodních organizací, zejména Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) např. v rámci její Inovační strategie.

---

¹ Od roku 2014 probíhají intenzivní práce na revizi tohoto manuálu. Podrobné informace k této revizi, na které se podílí i Česká republika, najdete na: www.oecd.org/science/inno/frascati-manual-revision.htm.

² http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

Cílem této publikace je seznámení čtenáře s hlavními zjištěními a výstupy pocházejícími z **Ročního šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01)**, které proběhlo na území České republiky v roce 2014 za referenční rok 2013. Publikace je rozložena do čtyř hlavních částí. Nejprve je předložena **metodická část** zaměřená na základní informace o šetření a užití metodice. V této části jsou soustředěny definice základních pojmů statistiky VaV a vysvětlení jednotlivých zjišťovaných ukazatelů.

Výsledky ze zpracování pořízených dat jsou k dispozici v analytické a tabulkové části publikace a v přílohách. **Analytická část** poskytuje přehled o základních údajích statistiky VaV, a to v časových řadách 2008-2013. Komentované výstupy v základních zjišťovaných oblastech šetření (pracovištích provádějících VaV, jejich zaměstnancích včetně výzkumných pracovníků a výdajích na VaV) jsou předkládány odděleně pro jednotlivé sektory provádění.

Po analytické části následuje **tabulková část**, která je jádrem celé publikace. Ve 108 tabulkách přináší velmi podrobné statistické údaje o stavu VaV v České republice v roce 2013. Oproti loňskému roku jsou do publikace nově zařazeny údaje o nově zaměstnaných výzkumných pracovnících. Na konci tabulkové části je nová kapitola o službách VaV, obsahující údaje o nákupech služeb VaV a pro vládní a vysokoškolský sektor také o příjmech z prodeje služeb VaV. Jelikož se jedná o novou kapitolu, je třeba na údaje o službách VaV nahlížet s rezervou a brát je za experimentální údaje. Teprve následující roky dokážou s jistotou odhalit případné nesrovnalosti v poskytovaných údajích jednotlivých respondentů šetření VTR 5-01.

Za tabulkovou částí nalezne čtenář množství **grafických příloh**. Dovolíme si upozornit jen na některé z nich. První část příloh přináší tabulky a grafy se základními ukazateli VaV včetně poměrových ukazatelů (podíl na HDP, na zaměstnaných celkem atd.) v časové řadě od roku 2005 do roku 2013. Nově jsou k dispozici i údaje o pracovištích VaV podle počtu zaměstnanců VaV (FTE) v nich pracujících a výše výdajů za v nich provedený VaV jak za celou Českou republiku, tak za jednotlivé sektory provádění.

V příloze s přehlednými kartogramy naleznete údaje o zaměstnancích a výdajích na VaV v krajích ČR. Nově jsou k dispozici i základní údaje o VaV za podnikatelský sektor v členění na úrovni jednotlivých okresů.

Kromě údajů za ČR je součástí publikace rozsáhlá grafická příloha s mezinárodním srovnáním lidských a finančních zdrojů ve VaV. Nově je pak zařazena tabulková příloha s mezinárodním srovnáním.

Údaje pro mezinárodní srovnání uvedené v této publikaci vychází primárně z údajů uvedených v publikaci OECD: *Main Science and Technology Indicators 2014/1*³, a to včetně údajů za průměr EU28. Nejnovější data v této publikaci se vztahují ve většině případů k referenčnímu roku 2012. Údaje za rok 2013 budou k dispozici v publikaci MSTI 2014/2, která vyjde v únoru 2015. Údaje za státy EU, které nejsou k dispozici v této publikaci (Bulharsko, Chorvatsko, Malta a Kypr), byly dopočteny ČSÚ z datových zdrojů Eurostatu.

Věříme, že Vám statistické údaje obsažené v této publikaci poskytnou řadu cenných informací. Pokud máte jakékoliv otázky nebo poznámky k zveřejněným údajům, prosím, neváhejte nás kontaktovat. Zároveň uvítáme jakékoliv Vaše náměty na vylepšení našich statistik.

Na závěr nám dovolte poděkovat všem zaměstnancům ČSÚ, kteří se podílejí na přípravě a zpracování ročního šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01. Velký dík patří též našim respondentům, bez jejichž zodpovědného vyplnění výkazu se neobejdeme.

Kolektiv autorů

---

³ <http://www.oecd.org/sti/msti.htm>